

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2014

SEAN-GHRÉIGIS — ARDLEIBHÉAL

(400 marc)

DÉARDAOIN, 19 MEITHEAMH — TRÁTHNÓNA 1.30 – 4.00

1.

[50]

A. Cuir Gaeilge air seo: (40)

Ὀδυσσεὺς ἦν υἱὸς Λαέρτου, Ἰθάκην δ' ᾧκει, νῆσον ὀλίγην μὲν, φίλην δέ. ἔγημε δὲ Πηνελόπην, καὶ υἱὸν εἶχε Τηλέμαχον. ἐκ δὲ τῶν θεῶν Ἀθηνᾶν μάλιστ' ἐτίμησεν. ἐπὶ δὲ Ἴλιον ἐλθὼν ἐν μὲν πολέμῳ ἀνδρείον ἐν δὲ βουλῇ σοφὸν ἑαυτὸν παρεῖχε, καὶ ἐν τοῖς κινδύνοις οὕτως εὖπορος ἦν ὥστε ὑπὸ Ὀμήρου πολύτροπος καλεῖσθαι.

μετὰ δὲ τὴν Ἰλίου ἄλωσιν ἐπανῆλθεν εἰς Ἰθάκην, ὅπου ἤρε πολλοὺς νεανίας, τῆς Πηνελόπης μνηστῆρας, συνειλεγμένους. τούτους δέ, συνεργάτας ἔχων Τηλέμαχον, καὶ Εὐμαῖον τὸν πιστὸν συφορβόν, ἀπέκτεινεν.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair *ceann amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Inis go hachomair eachtra *amháin ar bith* a tharla d'Odaiséas ar a bhealach abhaile ón Traí.
- (ii) Scríobh nóta gearr ar Hóiméar.

2.

[50]

A. Cuir Gaeilge air seo: (40)

Οὔτοι μὲν — ὅ τ' Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Αἴας καὶ ὁ Φοῖνιξ — προσῆλθον τῇ τοῦ Ἀχιλλέως κλισίᾳ· ἐκεῖνον δ' ἠῆρον τερπόμενον φόρμιγγι, ἄδοντά τε ἀνδρῶν ἐν μάχῃ ἀρετὴν, καὶ κελεύοντος Ἀχιλλέως ἐκαθίζοντο ἐν ἔδραις ἐπὶ τάπησι· καὶ ἐνέχεε πιεῖν Πάτροκλος, Ἀχιλλέως ἑταῖρος. ἔπειτα κρέας σὺς καὶ αἰγὸς νῶτον ἔτεμεν Ἀχιλλεύς, καὶ ὀβελοῖς ἔπειρε. Πάτροκλος δὲ ὑπὲρ τοῦ πυρὸς τοὺς ὀβελοὺς ἔχων ὥπησε τὸ κρέας. οἱ δὲ τοῖς θεοῖς θύσαντες εἶτα κρέως καὶ σίτου εἶλον.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair *ceann amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Míneigh go hachomair cén fáth a raibh gá leis an gcuairt seo ar Aichill.
- (ii) Cén chuid de chorp Aichill ina raibh sé soghonta? Míneigh go hachomair conas mar a tharla sé sin.

(*Tugann Créasas, Rí Lidia, fogha faoi na Peirsigh; Faigheann Cyrus, Rí na Peirse, cabhair ó na camaill.*)

ὁ δὲ Κροΐσος, ὁ βασιλεὺς τῶν Λυδῶν, ἑστράτευσεν ἐπὶ τοὺς Πέρσας. πρῶτον μὲν οὖν ποταμὸν διέβη καὶ διέφθειρε τὴν χώραν. ἔπειτα δ' ἔταττε τὸν στρατὸν εἰς μάχην. καὶ ὁ Κῦρος ἀθροίζων τὰς καμήλους ἐκέλευσε τοὺς στρατιώτας ἐλαύνειν αὐτὰς πρὸς τοὺς τοῦ Κροΐσου ἵππους. οἱ γὰρ ἵπποι οὐ δύνανται φέρειν οὔτε ἰδέαν οὔτε ὄσμήν τῶν καμήλων. ὁ δὲ Κῦρος ἔταξε τοὺς πεζοὺς ὀπισθε τῶν καμήλων. ἐν δὲ τῇ μάχῃ οἱ ἵπποι τὰς καμήλους δεινῶς ἐφοβοῦντο. οὕτω δ' ὁ Κῦρος ἠνάγκασε τοὺς τοῦ Κροΐσου στρατιώτας φεύγειν.

στρατεύω: Déanaim máirseáil, Téim ar shluaíocht. διαφθείρω: Loitim, Scriosaim.
τάττω: Tarraingím aníos. ἀθροίζω: Bailím. ἰδέα: cuma.
ὄσμή: boladh. πεζοί: saighdiúirí coise.
ὀπισθε (+Tuiséal Ginideach): taobh thiar. ἀναγκάζω: Cuirim iallach ar.

4. Léigh an sliocht seo a leanas agus ansin freagair sé cinn ar bith de na ceisteanna ina dhiaidh:

(*Le linn an chogaidh in aghaidh na bPeirseach, seolann na hAithnigh teachtairí go Deilfe.*)

ἐν δὲ τῷ πολέμῳ οἱ Ἕλληνες πρὸς τοὺς Πέρσας ἐμάχοντο· πλεῖστοι δ' ἦσαν οἱ τῶν Περσῶν στρατιῶται. οἱ οὖν Ἀθηναῖοι, μέγα φοβούμενοι, ἔπεμψαν ἄνδρας εἰς Δελφούς· ἡ δὲ Πυθία, “δεῖ ὑμᾶς,” ἔφη, “τῷ ξυλίνῳ τείχει πιστεύειν.” ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς, ταῦτα ἀκούσας, τοὺς Ἀθηναίους μέγα ναυτικὸν παρασκευάζειν ἔπεισε: “ξυλινον γάρ ἐστι,” ἔφη, “τὸ ἡμέτερον ναυτικόν.”

μετὰ δὲ τὴν ἐν ταῖς Θερμοπύλαις μάχην, οἱ μὲν Πελοποννήσιοι ἐφύλαττον τὸν Ἰσθμὸν τείχει· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐκόμισαν τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας ἐκ τῆς Ἀττικῆς εἰς τὰς νήσους καὶ οὕτως ἔσωσαν αὐτούς. οἱ δὲ Πέρσαι εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ κατέλαβον τὰς Ἀθήνας καὶ ἔκαυσαν τὴν Ἀκρόπολιν.

ξύλινος: adhmaid. κομίζω: Iompraím. εἰσβάλλω: Déanaim ionradh ar.
καταλαμβάνω: Tógaim seilbh ar. ἔκαυσα: An Aimsir Éigriochta of cáiw.

- Cén fáth ar sheol na hAithnigh fir go dtí Deilfe?
- Cén rud a rinne Teimisticléas nuair a chuala sé focail na Pitia?
- I ndiaidh chath Thearmápalae, cad a bhí ar siúl ag na Peilipinéisigh ag an gCuing?
- Conas mar a shábháil na hAithnigh a gcuid ban agus a gcuid páistí?
- Cad a tharla nuair a rinne na Peirsigh ionradh ar an Ataic?
- Tabhair an Chéad Phearsa, Uimhir Uatha, Aimsir Láithreach de *dhá cheann* de na briathra seo a leanas:
ἦσαν, ἔσωσαν, ἔπεισε.
- Tabhair an Tuiséal Ginideach, Uimhir Uatha de *dhá cheann* de na hainmfhocail seo a leanas:
πόλεμος, ἀνὴρ, μάχη.
- Is ó dhá fhocal Gréigise a thagann an focal *geometry*. Cad iad na focail sin agus cad a chiallaíonn gach ceann den dá fhocal Gréigise?

5. Cuir Gréigis orthu seo: [80]

- (a) Scaoil an sclábhaí na daimh amach agus shiúil go tapa go dtí an teach. (16)
- (b) Déan deifir, a sclábhaí, agus iompar na clocha móra amach as an ngort. (16)
- (c) Deir an rí nach bhfuil na fir leisciúil ach go bhfuil siad ag obair go dian. (16)
- (d) Tá grá ag an athair agus ag an máthair do na páistí agus cuireann siad bia ar fáil dóibh. (16)
- (e) Bhí an fear ina chodladh faoin gcrann, ach bhí an buachaill ag béicíl go hard. (16)

6. Freagair ceann *amháin* díobh seo a leanas: [30]

- (a) Tabhair breac-chuntas ar chath Shalamas. Ná déan dearmad a lua i do fhreagra dáta an chatha, na rannpháirtithe, na ceannairí, cúrsa an chatha agus an toradh a bhí air.
- (b) Scríobh faoi ghníomhréim Cimon.

7. Freagair *ceann amháin* díobh seo a leanas: [30]

- (a) Ainmnigh *trí cinn ar bith* de na laochra nó de na banlaochra seo a leanas.
 - (i) Mharaigh sé Eachtar.
 - (ii) Chabhraigh sí le Téiséas an Míonótár a mharú.
 - (iii) Mharaigh sé an leon Neiméach.
 - (iv) Ba í a haghaidh a lainseáil míle long.

Scríobh alt gearr ar *aon* laoch nó banlaoch *ar bith* a d'ainmnigh tú.

- (b) Scríobh a bhfuil ar eolas agat faoi chúrsaí leighis sa tSean-Ghréig.